

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Háskló Aladár*

Cím: *Kártyázó Budapest*

Forrás: *Pesti Hírlap*

Bp.
(Hely)

1922. 3. 12

(Idő)

(Köt. v. füz.) ((

Osztályozás

Tárgy

795.4

Hely

Idő

"1922"

Személy

Kártyázó Budapest.

Mindenki kártyázik. — Platnikék birodalma. — „Előbb képviselő voltam...” — Renonsz! — „Guba az asztalra.” Ötvenezer koronás piké!

Nagy, komoly könyvekben fel vagyon jegyezve, hogy a kártyajátékot a szaracának hozták be Európába, de a „zseniális” feltaláló nevét az örök homály leple fedi; letört gavallérok, kisirt szemű feleségek, tönkrement családok átkai azonban bizonyára megtalálják földi maradványainak helyét és a feltalálót ért mindennapos átkok örökidőkig megzavarják a szerencstelen siri nyugalmát. Örök időkig azért, mert amíg két ember lesz a földön, addig lesz háború; amíg két kártyás lesz a földön addig lesz alsós, tarokk, piké és minden más egyéb jó is, mert e szomorú sárgolyó végét nem is lehet másképen elképzelni, minthogy a kihült földön, a borzalmas romok, összetört gépek, hullá-hekatombák tetején két ember, a két utolsó nyugodtan játssza a mindennapi whiszt-partiáját.

A kártyázók ellen nemrég a Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége foglalt állást, természetesen minden eredmény nélkül, mert hiszen az egykori Worcesteri szidonus már a XIII. század elején is tett hasonló lépéseket és azóta már annyian — mindhiába. A worcesteri szidonus és a magyar asszonyok kártya-ellenes akciója között innen-onnan hétszáz esztendő telt el s ezalatt a kártya mindig jobban és jobban elterjedt, olykor járványszerűleg lépett fel: öngyilkosok légiói, nagy vagyonokon osztozó nevétek, szétzúllott családok rongyai képezik a kártya színpadjának személyeit, dekorációit és ha valaki, egy új Wagner megkomponálná a harminckételeves biblia nagy szimfóniáját, akkor abban minden hangszernél több szerepet kapna a dob, amely a régi kastélyok udvarán olyan gyakran szólalt meg néhány „lól sikerült” kártyázás után.

Mostanában, itt Budapesten, talán még bomboltabban folyik a játék, mint egykor. Ismét kártyajárvány van mindenütt: kaszinók különterméiben, szállodák szobáiban, kávéházak füstös helyiségeiben, magánlakásokban, enyhe illatú asszonybudoárokbán — mindenütt, állandóan, a nap különböző óráiban, de rendszerint éjszaka nagy játzsmák folynak. Nema a nagy kaszinók jelentékeny összegű partiiái-

val akarunk foglalkozni, mert ottan rendszerint olyan emberek játszanak, akiknek egy félmilliót elveszíteni néhány óra alatt nem is fáj, nem is hiányzik és ahonnan az a félmillió jött, van még több is: sok-sok millió és ez a veszteség nem fáj annyira, mint a kártya rabjává lett hivatalnoknak és más kisexisztenciának, akinek az esetleges ezerkoronás veszteség öt napi koplalást jelent. Ezek az emberek a pesti kávéházak kártyaszobáiban ütik fel tanyájukat, itt ülnek minden szabad idejükben, kezükben kártya, sápadt arcuknak sokszor a kétségbeesés tüzpírca rózsái adnak csak egészségesebb színt. Elindulok, hogy megnézzem, kitanulmányozzam a kártyázó Budapestet.

A kártyagyár.

Első utam a játékkártyagyárba vezet. Először ez a gyár is szerény méreteken kezdte, de amikor az üzlet kialakult, mindig nagyobb és nagyobb étvágyal vetette magát a játékkártyákra.

— Bizony, kérem, — mondották itt — most nem megy olyan jól az üzlet. Nem azért, mint hogyha Budapesten nem kártyáznának az emberek, hanem azért, mert elvesztettük a megszállott területen lakó állandó vevőinket. A mi kártyánk volt forgalomban, de most a románok is csináltak egy gvárat és elűzték a balkáni keresletet. Most hetenkint egyszer bélyegzettük kvartmányainkat és állag három, négy, ötezer játzma kártya kerül így a piacra. A közönség körében állandó panasz, hogy a kártyák rosszak, ja, kérem, az most nincs úgy, mint békében, amikor más volt a papír, jobb volt a festék és a ragasztóanyag. Olyan papírt, mint amilyent akkor használtunk: nem lehet kapni még aranyért sem.

Nézem a kirakott mintakártyákat és a vételárak után érdeklődöm.

— Ez itt kérem, egy játzma ötvenhét korona, — mondta, rámutatva egy pakli magyar kártyára. — A drágább az már nyolcvan koronába kerül. Ebben azonban már befoglaltatik tíz korona bélyeg-

illeték és üzleti adó, azaz a 1922. évi adó.

Megrendelők jönnek az irodába. Nagy szakértelemmel nézik a kártyákat. Megpöckölik az ujjakkal, megpogostatják, megszemlélik olyan szeretettel, mint a dohányos ember a szép világosbarna szivart. Azért mégsem válogatnak sokáig, hamarosan megtalálják a legalkalmasabb fajtát.

Kártya-pucéráj.

Egy dob-utcai kártyatisztító intézetben folytatott vizsgálat. Négy leány dolgozik és a nagy asz-

talokon, a földön, zsákokban, összerakva, szétszórva tisztítják, maszatos, magyar, francia kártyák ezrei. A kártya-pucéráj tulajdonosa öreg „kártyás”.

— Negyven éve vagyok a szakmánál, — mondja nagybüszkén. — Először huszonhét évig képviselő voltam.

Csodálkozva nézek rá. Már nem nézem olyan tisztelettel.

— Nem olyan képviselő kérem, — magyarázza — olyan kártya-képviselő... Kártyában utaztam. Aztán önállósítottam magamat és lettem kártyatisztító. Amint tetszik látni, négy leánnyal dolgozom és körülbelül százhusz-százötven pakli kártyát herichtolunk egy nap alatt. Valamikor békében ötször ennyi volt a forgalom, mert akkor a megszállott területekről is ideküldték az átjátszott kártyát. A tisztítás három, négy, öt koronába kerül. A jobb helyek kétszer-háromszor, a közönségesebb kávéházak ötször-hatször tisztíttatnak egy paklit.

Az asztalon, amelynél ülünk, egy csomó átjátszott francia kártya fekszik. Kezembe veszek kettőt. Összeszámlálom a pontokat. Ötöm van. Erre felébred bennem az alvó oroszlan és azon veszem magam észre, hogy a régi, nagy, játékos-problémám gondolkozom. Vajon bevdgjak-e ötre?

Ezüst-tükrös kávéházban...

Az „ezüst-tükrös kávéház” ott van a köruton és arról nevezetes, hogy Budapest összes kávéháza közül a legnépesebb, legforgalmasabb kártyaszobával bír. Délután van és minden asztal körül játékosok ülnek. Mikor bejövök, éppen hevesen vitáznak két kártyázó.

— Majd magához jövök alsóst tanulni, — szól nekivörösödvé az egyik.

— Miért igaztia úgy fel magát, amikor nincs igazza. — válaszal a másik a legnyugodtabb hangon.

— Mi? Nekem nincs igazam? — kezdi újra a haragos és most már belevonja a vitába a szomszéd asztal játékosait. — Fehér ur, maga teljesen pártatlan, mondja meg, kinek van igazza? Nekem volt egy uhum és egy csendes ultimóm . . .

— Csakhogy elfelejti megmondani. — vág a szavába ellenfele. — hogy előbb cserélte a talonban fekvő kártyát, semmint a sor rajta lett volna . . . Ez renonsz . . .

— Nem renonsz. — crdit a másik.

— Renonsz! . . .

Renonsz, nem renonsz? Szegény Hamletet a lenni vagy nem lenni súlyos kérdése nem gyötörte annyira, mint ezt a két urat a kártyaszabálytalanság megállapítása. Meguntam a veszekedést és ott hagytam a marakodókat. Mikor öt perc múlva visszamentem, már nem volt semmi baj. Nyugodtan játszottak tovább.

Az asztalokon a téték minden részről ki vannak rakva. Hozomjáték nincs. A pénzt ki kell tenni, mert ami a zsebben van, az nem biztos, hogy egy vitás párti után kifizetődik-e. Kártya-morál!

Egy-egy piké-párti általában két-háromszáz koronába megy, de az asztalon ezek fekszenek, mert az ismertebb játékosok játszmai köré a játszó kibicék nagy raja csoportosul. Elöttem, az egyik asztalnál ketten kártyáznak. Megszámolom az asztal körül álló érdekelt érdeklődőket. Huszonnégyen vannak.

Két asszony kaszinót játszik a kártyaszobában. Elképzelem ennek a két asszonynak az otthonát.

Piké, kaszinó, alsós, tarok járja. Tartlít senki sem játszik. Divatiát multa.

— A tisztított kártya játékdíja személyenkint harminc korona, az új pakli egy-egynek nyolcvan koronába kerül, — magyarázza nekem a főpincér. — Nem mindenütt ilyen drága, de mi elsőrendű kávéház vagyunk . . . Ide csupa jobb ember . . .

Ektelen crditozás támad.

— Disznóság, piszkos gazember. — kiabál egy magából kikelt ur. — bemond: öt tizenötlet az husz és tizennégy alsó, az kilencvennégy . . . Még jó, hogy párti végén megnéztem a talont . . . Hát kérem, lent feküdt az egyik alsó . . . és ő bemondia. Szemtelen-ség! Ugy kell nekem, hogy ilyen emberekkel leülök játszani . . . Sipista!

A vihar nehezen akart elcsendesedni, de mégis vége lett.

— Mit is kezdtem mondani az elébb? — kérdezi a főpincér.

Kisegitem az emlékezőtehetségét. Jól emlékszem a veszekedés előtti utolsó félbemaradt mondatára: *Íde csupa jobb ember . . .*

Szintén a jobb helyek közül egy.

Híres, régi kávéház. Kártyaszobájában nagyon sokan forgatják a kártyát. Két ur alsózik és az egyiknek az a mániája, hogy minden pillanatban szegény Kiss Józseffel ugratja veszto ellenfelét. — „Kacag a gróf. Nyertem!” — hallok az irdalmilag képzett nyertes monotonon visszatérő szellemességét.

Itt is a legtöbb asztalon a bizalom kedvéért kint fekszik a tét. Százasokat, ezreket látok. Csak az egyik asztalnál játékosnak ötven koronába pikét, de ezek viszont olyan elkeseredetten játszanak, hogy meglátni rajtuk a szomorú valót: itt már a helnapí ebédre van szó.

Ez is elsőrendű kávéház. A tisztított kártya itt is harminc, az új itt is nyolcvan korona személyenkint. Hamarosan kiszámítom, hogy a kávé meny-nyiért adja el az egyszer megvásárolt kártyát. Mondjuk hatvan koronáért veszi és először kiadja egy három alsósba: az már kétszáznegyven korona. Az ilyen új pakli a tisztítás előtt még egyszer „felterítik” egy piké-pártira: az hatvan koronra. Ha csak háromszori tisztítást veszünk alapul és csak hét játékos a három játszmban: az ismét kétszázaltz korona bevétel. Kiadás tehát: hatvan korona a kártya és tisztítás háromszor, az tizenkét korona. Összesen hetvenkét koronát ad ki egy pakli kártyáért: ezzel szemben a kölcsöndíj körülbelül ötszáz korona. Természetesen vannak egyéb kiadások is, de még így is elég szepen haszonnal dolgoznak a kávéházak kártyaszobái.

Egy harmadrendű játékszoba.

Ez a legsötétebb Józsefvárosban van. Közel a Telegi-térhez. Azt írhattam volna alcimú: *Egy harmadrendű kártyaszoba legutolsó rendű játékosokkal.*

Füst, kellemetlen illatok, zsivaj, borotválatlan, csunya arcok; a kalapok kivétel nélkül a fejeken. A fogasokon csupa kabát. Kalap egy sem lóg rajtuk. Egyben egyeznek a legelőkelőbb kaszinó-urakkal: kártyások ők is. Itt is nagyon sok a játékos, de ennyi kibicet még nem láttam egy csomóban. A falon tábla lóg, amelyen ez a bölcs törvény olvasható: „Kibic tartsd a szád!” Megállapíthatom azonban, hogy ezt senki sem respektálja. Itt a kibicék beszélnek a legtöbbet. Beállok az elszánt csapatba. Először bizalmatlanul néznek rám. Valaki meg is jegyzi, hogy talán le akarom adni az ellenfélnek a „drót”. Mentegetődzöm: nem is tudom, mi az „drót”.

— Ismeriük már az ilyen. — fordul felém egy haragos arc és már-már komolyabb bajok keletkeztek volna, ha egy újabb érdekes párti el nem tereli rólam a figyelmet.

Öt perc múlva újabb kavarodás támad. Valaki egy ezrest lohogtat a kezében.

— Jakon fizetek! Nem játszom tovább. Das zahl ich nicht aus . . . Potyára, adósságra nem játszom. Guba az asztalra . . . Semmi adósság. Guba az asztalra . . . Mikor a Schwarz is adós maradt: sohasem látom azt a kétszázhusz koronát. Nicht in mein Leben . . . Guba az asztalra, akkor játszom. Irást akar adni! Ich brauch kein irás! . . . Nekem pénz kell . . .

Itt, ugylátszik, nem szokás huszonnégy órán beülni rendezni a kártyaadósságokat.

A krupié.

A krupiéval délelőtt a gőzfürdő nagy medencéjében találkoztam. En már felkeltem, ő még nem feküdt le. Régen ismerem. Valamikor birtokai voltak és luxusutazásokat csinált a világ minden részén. Afrikában oroszlánokra vadászott, Váradon összelődözte a kávéház tükreit, Monte-Carlóból a kaszinó rendezén jött már haza. Itthon először lézongett, kölcsönökből élt és amikor már nem adott neki senki, akkor foglalkozás után nézett. Életében nem dolgozott semmit, nem értett semmihez, a lovakat és a kártvát kivéve. Így lett krupié. Először egy fürdőhelyen kezdte, most pedig egy ismert budapesti klub játékmestere.

— Ma volt a bakk-asztalon egy kétmilliós bank. Mondtam a bankárnak, intettem neki: retiráljon. Nem fogadott szót. Még akart nyerni és erre elvesztette az egészet. Bizony most nagy partik vannak. Két-háromszáz ezer koronás bank igazán nem kell feltűnést. Mi az manapság? Nem is pénz. Láttam én a napokban ötvenezer koronás piké-partit. A békebeli piké nem gondolta volna, hogy ilyen karriert csinál. Nagy veszteségekről nem igen beszélhetek, mert manapság nem lehet azt tudni, hogy ki lett kész. Békeidőben tudták az emberek egymásról a vagyonuk állását. Most? Senki sem tudja a másiktól, hogy mennyi pénze van. Egyet azonban megállapíthatok: kevesen vannak már az igazi urak. Olyanok, akik arcrándulás nélkül tudnak veszteni; elegánsan, könnyelműen, magyar-urasan vagyonokat eljátszani — olyanok ma már nincsenek . . .

Elbucsuztunk egymástól. Kint a gőzfürdő közelében van egy kocsiallomás. A kocsisok unatkoznak és úgy állva, kissé piszkos kártyával játszanak. Megállok és úgy nézem a kártyázókat. Durákat játszanak. Ötven koronába megy a játék. Durák ötvenkoronás alapon! Kivárok két pártit . . . Hangtalanul, csendben játszanak. Az egyik folyton veszít, de nem szól semmit. Elegánsan, könnyelműen veszít. Nem igaz, hogy nincsenek már urak . . .

László Aladár.